

Stanovení převodní ceny u finančních transakcí, část IV. – významné aspekty týkající se aplikace principu tržního odstupu u cash-poolingových struktur

Tento příspěvek je další částí zabývající se problematikou převodních cen u finančních transakcí, kdy cílí na cash-poolingové struktury a transakce s tím související z pohledu stanovení tržní úrokové sazby a doporučení, která pro tuto oblast vydává zejména Směrnice OECD o převodních cenách, resp. kap. X.

Veronika Solilová

Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, Ústav financí; MENDELU v Brně, Provozně ekonomická fakulta, Ústav účetnictví a daní; znalkyně v oblasti převodních cen

Michal Ištok

Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, Ústav financí; Univerzita Mateje Bela v Banské Bystrici, Ekonomická fakulta, Katedra financí a účtovnictví

1. Cash-poolingové struktury

Z hlediska technického provedení jsou rozlišovány dvě základní struktury, a to reálný a fiktivní cash-pooling.¹ Nicméně v závislosti na dalších faktorech, jako jsou zapojené měny, právní vztah mezi zapojenými společnostmi a vedoucím cash-poolingu a mezi zapojenými společnostmi navzájem, přítomnost nerezidentů, počet zapojených zemí, počet úrovní zapojených společností (členů poolu), jakým způsobem jsou vyrovnány

jejich účty, zdali dochází ke zpětnému převodu zůstatků či dochází ke kompenzaci úroků, můžeme rozlišovat řadu různorodých klasifikací cash-poolingu, které se mohou ještě navzájem kombinovat, tak aby byly naplněny konkrétní požadavky klienta cash-poolingu.²

Principem cash-poolingu, jak již bylo zmíněno v úvodním článku, je shromažďování přebytků peněžních prostředků všech zúčastněných členů poolu s cílem dosáhnout efektivnější správy hotovosti a řízení likvidity včetně snížení úrokových nákladů. V případě reálného cash-poolingu je zajištěno efektivnější řízení likvidity díky menší rezervě likvidních prostředků na *master účtu*, nežli by tomu bylo zapotřebí u jednotlivých účtů členů v poolu před zavedením cash-poolingu. Na základě výše vyrovnaní jednotlivých účtů členů poolu v daném účetním dni lze definovat u reálného cash-poolingu:

■ nulově vyrovnaný cash pooling – zero balance, tj. jednotlivé účty členů poolu jsou vyrovnány/dorovnány na nulu. Pokud jde o vyrovnání, jde o transakci tzv. *sweep*, kdy se převádí kreditní saldo účtu účastníka na *master účet*. V případě dorovnání jde o transakci tzv. *cover*, kdy dochází ke krytí debetního salda účtu účastníka převodem peněžních prostředků z *master účtu*. Pouze *master účet* může generovat úročení a v případě kontokorentů všechny vychází, resp. jsou shromažďovány na *master účtu*. Z toho důvodu tento typ cash-poolingu potřebuje jen tzv. denní kontokorentní úvěrové linky – DOL – daylight overdraft line. Kreditní úrok za přebyt-

1 Dle REŽŇÁKOVÁ, M. a kol. (2010). Řízení platební schopnosti podniku. 1. vyd. Praha: Grada, 191 s., ISBN 978-80-247-3441-5.

2 Více viz POLÁK, D. (2002). Cash pooling jako efektivní nástroj řízení hotovosti podniku. Diplomová práce, VUT FP Brno, a dále POLÁK, D. (2009). Cash pooling jako efektivní nástroj řízení hotovosti podniku. Disertační práce, VUT FP Brno.

ky na jednotlivých poolech či debetní úrok za debetní salda musí být účtovány vedoucím cash-poolingu v souladu s běžnými tržními cenami či

/ cílově vyrovnaný cash pooling – *target balance*, tj. jednotlivé účty členů poolu jsou dorovnány/vyrovnaný na stanovenou cílovou částku dle požadavků konkrétního člena, zpravidla představující bezpečnostní rezervu.³

Reálný cash-pooling lze mimo jiné rozlišit na:

/ se zpětným převodem zůstatků, tzv. **dvousměrný** – zůstatky jednotlivých poolů jsou převedeny na *master účet*, zpravidla na konci dne, a poté na začátku druhého dne jsou opět zpět převedeny na jednotlivé účty. U zúčastněných poolů s debetním saldem bude tedy docházet k tzv. *overnight úvěrům*. Výhodou dvousměrného reálného cash-poolingu je celkový lepší přehled vedoucího cash-poolingu o zůstatcích v/na jednotlivých poolech, dále efektivnější využití volných peněžních prostředků a snížení úrokových nákladů.

/ bez zpětného převodu zůstatků, tzv. **jednosměrný** – zůstatky jednotlivých poolů jsou převedeny na *master účet* a již nejsou zpět převáděny.⁴

V případě fiktivního cash-poolingu je zajištěno efektivnější řízení likvidity díky zmenšení bankovního úrokového rozpětí (tj. rozdíl mezi kreditními a debetními úroky) a optimalizací kreditní nebo debetní pozice, nežli by tomu bylo u jednotlivých účtů členů v poolu před zavedením cash-poolingu. Nicméně úplná kompenzace úroků (tj. kdyby platba úroků nastala z čistých zůstatků na poolech), je omezována nejen z účetních důvodů, ale i z důvodu kapitálové přiměřenosti. Dále je možná pouze v případě, kdy účty zapojené do cash-poolingu patří jedné právnické osobě a jsou navíc vedeny u stejné banky. Kromě výše uvedených překážek dochází i k dalším regulacím ze strany IFRS a BASEL II., III. a IV., které znevýhodňují fiktivní cash-poolingu nebo ho způsobilují dražším.⁵

Fiktivní cash-pooling lze rozlišovat na tyto základní varianty:

/ s kompenzací úroků, kde můžeme rozlišit i víceměnový cash-pooling v rámci jedné jurisdice,

/ s tzv. refundem anebo

/ přeshraniční bez refundu.⁶

Fiktivní cash-pooling s úrokovou kompenzací⁷

Umožňuje úplnou kompenzaci debetních a kreditních zůstatků a následně tedy úrokovou kompenzaci, jehož důsledkem je zúžení bankovního úrokového rozpětí. Vzhledem k úplné kompenzaci debetních a kreditních zůstatků se musí vždy zohledňovat, jak konkrétní účet účastníka poolu přispívá ke krytí, resp., čerpání kompenzačního zůstatku. V praxi jde o výpočet tzv. kompenzačního ukazatele.

V rámci fiktivního cash-poolingu s úrokovou kompenzací dochází tedy nejen k výpočtu fiktivního zůstatku na *master účtu*, ale také ke stanovení kompenzovaného zůstatku, následně

Fiktivní cash-pooling je často regulován a v praxi se tedy více využívá jeho modifikace v podobě fiktivního cash-poolingu s úrokovou optimalizací.

konkrétního kompenzačního ukazatele na denní bázi u jednotlivých účastníků poolu, úroků ze strany banky u těch účastníků, u nichž zůstatky na účtech přesahují kompenzaci zůstatků, a v neposlední řadě stanovení úrokové distribuce mezi zúčastněnými účty.

Nicméně z důvodu nabízené úplné kompenzace úroků je fiktivní cash-pooling často regulován a v praxi se tedy více využívá jeho modifikace v podobě fiktivního cash-poolingu s úrokovou optimalizací. Úplná kompenzace úroků, jak již bylo zmíněno výše, v souladu s platnými regulacemi je umožněna tehdy, když je fiktivní cash-pooling poskytován jen výhradně jednomu právnímu subjektu, kdy všichni zapojení účastníci mají bankovní účty u jedné banky či spřízněné banky v jedné jurisdikci. Z toho vyplývá významné omezení fiktivního cash-

3 Dle REŽŇÁKOVÁ, M. a kol. (2010). Řízení platební schopnosti podniku. 1. vyd. Praha: Grada, 191 s., ISBN 978-80-247-3441-5. A dále POLÁK, D. (2002). Cash pooling jako efektivní nástroj řízení hotovosti podniku. Diplomová práce, VUT FP Brno, a POLÁK, D. (2009). Cash pooling jako efektivní nástroj řízení hotovosti podniku. Disertační práce, VUT FP Brno.

4 Viz výše, poznámka 3.

5 Více viz MELTZER, A. H. (1993). The Demand for Money: A Cross-Section Study of Business Firms. Quarterly Journal of Economics, 77, 405-422p.

6 Dle REŽŇÁKOVÁ, M. a kol. (2010). Řízení platební schopnosti podniku. 1. vyd. Praha: Grada, 191 s., ISBN 978-80-247-3441-5.

7 Dle viz poznámka 3.

-poolingu, a to že nelze úplnou kompenzací úroků uskutečnit mezi různými právními osobami (pokud nejde o spřízněné osoby) a v rámci různých jurisdikcí.

Mimo jiné samotný výpočet úplné kompenzace je ovlivněn i odlišnými přístupy jednotlivých jurisdikcí. Např. Česká republika se řadí mezi jurisdikce s vyššími restrikcemi pro bankovní ústavy, kdy do výše minimální rezervy banky je nutné zohlednit taktéž i zůstatky jednotlivých účastníků poolu a dochází tak k většímu vázání kapitálu pro samotnou banku s dopadem na výslednou cenu cash-poolingu. Oproti tomu u liberálnějších jurisdikcí se do výpočtu minimální rezervy banky poskytující cash-pooling zohledňuje pouze „netto“ pozice po započtení debetních a kreditních zůstatků účastníků poolu.

Víceměnový fiktivní cash-pooling v rámci jedné jurisdikce⁸

V případě, kdy je v rámci cash-poolingu využívání vícero měn, jedná se o víceměnový cash-pooling. Za této situace je fiktivní cash-pooling s úplnou kompenzací založen na kompenzací kreditních a debetních zůstatků, ale již v původních denominovaných měnách (tj. bez reálného převodu na jednu měnu) v rámci samostatného právního subjektu či právnických entit nicméně však v rámci skupiny (tj. spřízněné osoby), a to vždy jen v jedné jurisdikci.

V rámci víceměnového fiktivního cash-poolingu je nutné využívat FX swapy⁹ („overnight swapy), kdy samotným předmětem směny jsou měnové kurzy, které jsou použity na fiktivní směnu zůstatků u všech zúčastněných účtů poolu na jednu fiktivní společnou měnu, i když účastníci swapu stále zůstávají vlastníky původního měnového závazku/pohledávky, resp. zůstatky jsou stále drženy v původní denominované měně. Z časového hlediska je tento typ derivátu vázán na tří- nebo šestiměsíční období. Vzniklé swapové rozdíly jsou připisovány (tj. ve prospěch klienta) či odepisovány (tj. ve prospěch banky) k/z účtu účastníka cash-poolingu. Nicméně úrok je stanoven až z fiktivního konsolidovaného zůstatku po fiktivní směně na určenou měnu.

⁸ Viz poznámka 3.

⁹ FX swap prezentuje měnovou konverzi, kdy klient prodává peněžní prostředky v jedné měně za peněžní prostředky ve druhé měně za promptní kurz a současně realizuje zpětný nákup v dohodnutém forwardovém kurzu platném v okamžiku uzavření obchodu. FX swap je kombinací spotového a forwardového obchodu. Jednodušeji řešeno jde o směnu měnových závazků nebo pohledávek mezi dvěma či více subjekty.

¹⁰ Dle viz poznámka 3.

¹¹ Je nutné podotknout, že v případě pouze kreditních či debetních úroků refund nevzniká. Vždy musí mít jeden účet kreditní a druhý debetní zůstatek, resp. kreditní či debetní úrok. Refund tedy vzniká v důsledku rozdílných úrokových sazeb.

¹² Dle viz poznámka 3.

Výhoda víceměnového fiktivního cash-poolingu je zejména v eliminaci často opakovaných a systematických převodů malých částek v cizích měnách, které tak generují zvýšené finanční náklady. *De facto* k potřebnému převodu dochází až po dosažení minimálního zůstatku v dané měně či k datu splatnosti v návaznosti na směnu zahraničních forwardů. Významná nevýhoda, která omezuje i širší praktickou aplikaci daného cash-poolingu, je skutečnost, že daný cash-pooling musí být spravován jen v rámci jedné jurisdikce. V praxi je nejčastěji využíván subjekty orientovanými na export a využívajícími tak několik účtů v různých denominovaných měnách, které je nutné převádět posléze na základní měnu. Dále pak subjekty, které vedou provozní náklady v odlišné měně, než jsou jejich klíčový zákazníci/dodavatelé, a potřebují tak optimalizovat/řídit svoji likviditu ve všech denominovaných měnách bez systematického převádění.

Fiktivní cash-pooling s refundem¹⁰

Vyznačuje se zejména tím, že s každým účtem účastníka poolu je nakládáno samostatně včetně vyrovnání úroků. Výpočet úroku je založen na kompenzací kreditních a debetních zůstatků na účtech všech participujících účastníků poolu, kdy vychází tedy nejen z fiktivního zůstatku, ale i ze zůstatků na participujících účtech. Vyúčtování probíhá ve třech krocích, nejprve se vypořádají úroky vyplývající ze zůstatku na jednotlivých účtech, následně se na základě fiktivního zůstatku stanoví debetní či kreditní úrok (neboli fiktivní úrok) a poté vzniklý refund (tj. rozdíl mezi celkovou sumou úroků a fiktivním úrokem¹¹) je rozdělen mezi účastníky poolu. Nicméně výše úroku vyplývá taktéž z konkrétního smluvního ujednání mezi bankou a účastníkem poolu. Navíc samotná alokace zjištěného refundu závisí na stanovených podmínkách vedoucího cash-poolingu. Konkrétně může proběhnout jen na *master účet* nebo proporcionálně na všechny zúčastněné účty či dle skutečných pohybů. Alokační refundu je taktéž problematická z daňového pohledu, a to zejména v případě přeshraničního cash-poolingu. Navíc v některých jurisdikcích není tato varianta povolena. V těchto případech se proto zpravidla využívá varianta fiktivního cash-poolingu bez refundu.

Fiktivní cash-pooling bez refundu (přeshraniční)¹²

V případě, že účastníci poolu jsou buď samostatnou právní entitou, anebo právními entitami, nicméně však v rámci skupiny (tj. spřízněné osoby), a mají své bankovní účty u jedné banky či případně spřízněné (partnerské) banky anebo v její pobočce v jiné jurisdikci a zároveň dané jurisdikce povolují fiktivní cash-pooling s kompenzací, jde o tzv. přeshraniční fiktivní cash-pooling. Za této situace je přeshraniční fiktivní cash-pooling s úplnou kompenzací založen na kompenzací kreditních a debetních zůstatků, ale v rámci různých měnových účtů, kdy konsolidovaný ▶▶

zůstatek na *master účtu* je veden v eurech, pokud zohledníme situaci České republiky a jejího členství v EU.

Jelikož je výsledná pozice vedena v eurech, je nutné nejprve zůstatky všech zúčastněných účtů v poolu fiktivně převést na eura (pro tento účel může být použit FX swap anebo fixní/tržní sazba), posléze se stanoví úrok ze zjištěných pozic (opět u těch účastníků, u nichž zůstatky na účtech přesahují kompenzaci zůstatků) a v neposlední řadě se stanoví úroková distribuce mezi zúčastněnými účty, a to dle skutečných pohybů na zúčastněných účtech poolu. Nutné je podotknout, že zúčtovaný úrok je zaúčtován na konkrétních účtech v souladu s místními právními, účetními a daňovými předpisy.

Ve srovnání s reálným cash-poolingem nabízí tento typ cash-poolingu stejný úrok jako v případě varianty nulově vyrovnaného, nicméně při nižších nesených nákladech, neboť nedochází reálně k převodům generovaných zůstatků. Pokud zohledníme skutečnost, že skupina podniků funguje v několika jurisdikcích, tak přeshraniční fiktivní cash-pooling prezentuje vysoce efektivní nástroj řízení likvidity. Z pohledu EU jde tedy o optimalizaci systému k řízení cash-managementu a likvidity na úrovni skupiny fungující v EU.

2. Vykazování cash-poolingu

Z pohledu účetnictví je nutné rozlišovat, zdali jde o sdružování peněžních prostředků nebo o poskytování úvěru/půjčky. V prvním případě nemá fiktivní cash-pooling žádné účetní implikace, neboť při něm nedochází k fyzickým převodům hotovostních zůstatků. Naopak je tomu v případě reálného cash-poolingu, kdy je vhodné **zachycovat denní převody finančních prostředků v analytické evidenci člena poolu jako finanční prostředky „na cestě“**. Ve druhém případě půjde de facto o půjčku ve skupině a dle typu zůstatku cash-poolingového účtu se bude vykazovat v účetnictví **buď závazek, nebo pohledávka ve skupině**, tj. řádek rozvahy C.II.2.2. *Pohledávky – ovládaná nebo ovládající osoba* nebo C.II.6. *Závazky – ovládaná nebo ovládající osoba*. Za těchto okolností je vhodné pro tyto vztahy úvěrového typu sjednat odpovídající typy smluv.

Dopad cash-poolingové struktury bude taktéž v přehledu o peněžních tocích. V případě možnosti disponovat s finančními prostředky na cash-poolingovém účtu se bude stav cash-poolingového účtu vykazovat jako peněžní prostředky a peněžní ekvivalenty, v opačném případě se bude vykazovat jako peněžní toky z finanční činnosti.

Zvýšená opatrnost by měla být zejména v rámci reálného cash-poolingu přeshraničního, kdy je nutné posoudit případné povinnosti vůči České národní bance (ČNB) a finančnímu úřadu (transakce podléhají srážkové dani). Na základě zákona č. 219/1995 Sb., devizového zákona a zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, může ČNB požadovat od obchodních společností informace pro statistické účely a pro účely vyhodnocení platební bilance. Dále na základě vyhlášky 235/2013 Sb., o předkládání výkazů České národní bance, **statisticky významnými vykazujícími osobami**

pro účely sestavení statistiky platební bilance, investiční pozice a dluhové služby vůči zahraničí (dále Vyhláška 235/2013) **budou některé cash-poolingové operace podléhat povinnému vykazování**. ČNB na základě vyhlášky stanovuje rozsah vykazovaných informací vůči vykazující osobě; požadované předkládané výkazy jsou definované v příloze Vyhlášky 235/2013. Jednou z předkládaných informací jsou právě výkazy o cash-poolingových operacích.

Vykazující osobou je dle Vyhlášky 235/2013 osoba/subjekt:

- ✓ která je tuzemským investorem s přímou investicí v zahraničí a výše jeho podílu na podnikání zahraniční společnosti nebo objem úvěrů poskytnutých nebo přijatých v rámci jeho přímé investice v zahraničí ke konci kalendářního roku dosáhne alespoň 2,5 mil. Kč,
- ✓ která je tuzemskou společností s přímou investicí zahraničního investora a výše podílu zahraničního investora na jejím podnikání nebo objem úvěrů poskytnutých nebo přijatých v rámci jeho přímé investice v tuzemsku ke konci kalendářního roku dosáhne alespoň 25 mil. Kč,
- ✓ u které celkový roční objem aktiv nebo pasiv ve vztahu k zahraničí ke konci kalendářního roku dosáhne alespoň 200 mil. Kč nebo
- ✓ u které celkový roční objem finančních úvěrů poskytnutých nebo přijatých ve vztahu k zahraničí ke konci kalendářního roku dosáhne alespoň 100 mil. Kč.

Z toho plyne, že pokud cash-poolingové transakce budou vyhodnoceny jako půjčka ve skupině (tj. v případě reálného cash-poolingu) a zároveň u subjektu jsou cash-poolingové operace nastaveny se zahraničními společnostmi ve skupině a dojde k překročení limitu 100 mil. Kč, bude tento subjekt považován dle Vyhlášky 235/2013 za statisticky významnou vykazující osobu s povinností sestavit k poslednímu dni každého kalendářního měsíce výkaz PB (ČNB) 41-12 „*Finanční úvěry a účty v zahraničí*“ – uvedený v příloze Vyhlášky 235/2013 a odeslat jej ČNB, a to vždy do 25 dnů následujícího měsíce.

3. Daňové aspekty cash-poolingových struktur a transakcí

Jakmile je členovi poolu poskytnuta půjčka, resp. úvěr z důvodu nedostatečné likvidity, nedosažení cílové částky na účtu (tzv. bezpečnostní rezervy) či debetního salda na cash-poolingovém účtu, je na účastníky poolu nahlíženo jako na poskytovatele/příjemce půjčky či úvěru. Za těchto okolností obecně platí, že úroky z poskytnutých úvěrů, resp. půjček jsou obecně zdanitelným příjmem pro poskytovatele a daňově uznatelným nákladem pro příjemce. Nicméně u dlužníka je nutné zohlednit i **pravidla nízké kapitalizace** dle § 25 odst. 1 písm. w zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZDP), které mohou omezit uznatelnost nákladových úroků, konkrétně ZDP stanoví:

... „*finanční výdaje (náklady), kterými se pro účely tohoto zákona rozumí úroky z úvěrových finančních nástrojů a související výdaje* ▶▶

(náklady), včetně výdajů (nákladů) na obstarání, zpracování úvěrů, poplatků za záruky, pokud je věřitel osobou spojenou ve vztahu k dlužníkovi (§ 23 odst. 7), a to ve výši finančních výdajů (nákladů) z částky, o kterou úhm úvěrových finančních nástrojů od spojených osob v průběhu zdaňovacího období nebo období, za něž se podává daňové přiznání, přesahuje šestinásobek výše vlastního kapitálu, je-li příjemcem úvěrového finančního nástroje banka nebo pojišťovna, nebo čtyřnásobek výše vlastního kapitálu u ostatních příjemců úvěrových finančních nástrojů“.

Za daňově uznatelný náklad je tedy považován úrok z úvěrů a půjček poskytnutých spojenými osobami (tj. jde o osoby ekonomicky, personálně či jinak spojené dle § 23 odst. 7 ZDP) a výše úvěru/půjčky nepřesáhne šestinásobek či čtyřnásobek vlastního jmění dlužníka.

Kromě problematiky nízké kapitalizace má další daňové dopady rozdělení konsolidovaného úroku a jeho zdanění, tj. případná **srážková daň a/nebo daň z příjmů právnických osob a zápočet sražené srážkové daně v zahraničí**, a taktéž je nutné posoudit **aplikaci daně z přidané hodnoty**. Je vhodné zdůraznit, že dle ZDP úrokové výnosy nepodléhají srážkové daně v případě českých rezidentů a jsou zdaněny v rámci všeobecného základu daně z příjmů právnických osob. Situace je však odlišná v případě platby úroku do/ze zahraničí, kdy platba bude podléhat srážkové dani na základě podmínek konkrétní smlouvy o zamezení dvojího zdanění (pokud je uzavřena).

Další významnou daňovou otázkou, kterou se musí věřitel i dlužník zabývat, jsou spojenými osobami dle § 23 odst. 7 ZDP, je **stanovení výše úroku v souladu s principem tržního odstupu**; v českých podmínkách s cenou obvyklou dle § 23 odst. 7 ZDP. Cash-poolingové struktury a s tím související transakce jsou významným nástrojem k efektivnějšímu řízení a správě peněžních prostředků a likvidity ve skupině. K řádné implementaci a ocenění cash-poolu je nutné, aby se cash-poolingové transakce a funkce vedoucího cash-poolingu řádně a přesně identifikovaly. Odměna za výkon funkcí vedoucího cash-poolingu by měla být posouzena vždy individuálně (případ od případu, kdy bude záviset na konkrétních skutečnostech a okolnostech daného případu) a vždy by měla být v souladu s principem tržního odstupu. Samotná finanční politika subjektu včetně cash-poolingu by měla zahrnovat také dlouhodobé monitorování cash-poolingových transakcí a v případě nutnosti i jejich přehodnocení. Nicméně právě dosažení souladu s principem tržního odstupu je nejvíce kritické, neboť naráží na jeden z klíčových faktorů, kdy cash-pooling je využíván výhradně jen v rámci skupin pod-

niků a na trhu tak neexistuje srovnatelná nezávislá transakce. Uplatnění principu tržního odstupu je velmi obtížné, protože není možné zjistit, za jakých podmínek by nezávislé subjekty do dané transakce, tj. do cash-poolingové struktury vstoupily (více viz kap. níže).

4. Přesné vymezení cash-poolingových transakcí

Cash-pooling není zpravidla implementován ve standardní formě, což je důsledkem jeho komplexnosti a řady modifikací, aby byly naplněny požadavky konkrétního klienta. Přesné vymezení cash-poolingových transakcí bude tedy záviset na konkrétních skutečnostech a okolnostech každého jednotlivého případu, tak jak je to obvyklé ve všech řízených transakcích z pohledu problematiky převodních cen.

Již v roce 2002 české Ministerstvo financí v rámci jednání s KDP (2002)¹³ uvádí ve svém vyjádření ze dne 13. 3., že nelze cash-pooling rozlišovat podle hlavního cíle transakce (tj. jestli jde o sdružování peněžních prostředků nebo poskytování/přijetí úvěru), ale je třeba brát v úvahu skutečnost, zdali věřitel přenechal dlužníkovi peníze či nikoliv. Sdružování peněžních prostředků či poskytnutí úvěru je tedy klíčové k přesnému vymezení cash-poolingových transakcí a následně tedy i souvisejícím daňovým, účetním a jiným dopadům (např. reportování), jak již bylo prezentováno výše.

Z pohledu převodních cen nepůjde jen o problematiku stanovení ceny obvyklé, neboť majitel *master účtu*, resp. vedoucí cash-poolingu, musí zaplatit kreditní úrok za vnitroskupinové vklady účastníků poolu odpovídající tržním úrokovým mírám/cenám a odvádět debetní úrok za vnitroskupinové půjčky účastníků poolu taktéž odpovídající tržním úrokovým mírám/cenám. Mimo jiné se musí posoudit problematika nízké kapitalizace (řešeno již výše), rozdělení konsolidovaného úroku a jeho zdanění, tj. případná srážková daň a/nebo daň z příjmů právnických osob a zápočet sražené srážkové daně v zahraničí (řešeno viz výše), a taktéž je nutné posoudit aplikaci daně z přidané hodnoty.

V návaznosti na rozdělení konsolidovaného úroku mezi účastníky poolu je možné alokovat stejný úrok mezi účastníky jako v případě *master účtu* nebo alokovat stejný úrok mezi účastníky poolu, nicméně však s rozdílným úrokem na *master účtu* (ten zpravidla nese vyšší úrok z důvodu nesených a vykonávaných funkcí a zodpovědnosti ze strany vedoucího cash-poolingu), anebo každý účastník poolu ponese odlišný úrok vzhledem k jeho velikosti, ratingu, resp. úvěruschopnosti, neseného případného úvěrového rizika a dalších aspektů.¹⁴

Cena obvyklá, resp. obvyklý úrok by měl být obecně nastaven tak, aby účastník s kreditním zůstatkem dosáhl stejného nebo vyššího úroku, než by dosáhl u banky, a na druhou stranu účastník s debetním zůstatkem by měl mít stejné či nižší úrokové náklady, nežli by dosáhl u banky v případě kontokorentního účtu.¹⁵ Zde je nutné zdůraznit, že žádný člen

13 Stanovisko MF ČR, v rámci Zápisu z jednání Koordinačního výboru s Komorou daňových poradců ČR konaného dne 13.3.2002 – problematika cash-poolingu, dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-prispevky-kv-kdp/13032002.pdf>.

14 Viz poznámka 6.

15 Viz výše.

cash-poolingu by se transakcí nezúčastnil, pokud by je činil za horších podmínek. Proto je vždy nutné zohlednit reálně dostupné možnosti, které jsou u účastníků poolu k dispozici, a identifikovat i případné jiné výhody než jen lepší úročení, které mohou účastníkům plynout (tj. **přístup ke stálému zdroji financování, snížení expozice vůči externím bankám nebo přístup k likviditě, která by jinak nemusela být k dispozici**).¹⁶

Nicméně, cash-pooling není běžně používán ze strany nezávislých (nespojených) osob, z toho důvodu použití principu tržního odstupu vyžaduje pečlivé uvážení. Přesné vymezení cash-poolingových struktur by mělo zohlednit nejen fakta a okolnosti převedených zůstatků, ale i širší kontext podmínek cash-poolingu jako celku (neboť účastník poolu neukládá peněžní prostředky jako izolovanou transakci za účelem prostého výnosu z depozita, nýbrž chce zajistit/řídit svoji likviditu v rámci skupinové strategie, tj. uloží či odebere hotovost do/z poolu).

Směrnice OECD o převodních cenách zdůrazňuje, že výsledky, resp. **výhody či nevýhody, které ze záměrného jednání skupiny v rámci cash-poolingu plynou, musí být stanoveny na základě provedení důkladné funkční analýzy**. V rámci ní je nezbytné určit:

- ! povahu výhody nebo nevýhody,
- ! výši poskytnuté výhody nebo újmy a
- ! jak má být tato výhoda nebo újma rozdělena mezi členy skupiny nadnárodních podniků.¹⁷

Jak již vyplývá z předchozího textu, výhodou cash-poolingu mohou být nižší úrokové náklady či vyšší úrokové výnosy, které vyplývají ze vzájemného vyrovnání kreditních a debetních zůstatků. Výše výhody by měla být vyčíslená s ohledem na výsledky, kterých by členové cash-poolingu dosáhli odděleně, pokud by uskutečňovali tyto transakce výhradně s nezávislými podniky. Dále vedoucímu cash-poolingu na základě vykonávaných funkcí a nesených odpovědností/rizik by měla být přidělena odpovídající odměna. Obecně vzato dle Směrnice OECD o převodních cenách, vedoucí cash-poolingu neprovádí více než koordinační nebo zprostředkovatelské funkce ve vztahu k *master účtu*, který je centralizovaným bodem pro řadu účetních záznamů tak, aby bylo vyhověno předem určeným cílovým zůstatkům účastníků cash-poolingu. Toto zejména platí v případě fiktivního cash-poolingu, kdy nedochází reálně k převodům zůstatků jednotlivých poolů na *master účet*. Pokud by vykonával i další funkce a nesl další významná rizika, náležela by vedoucímu cash-poolingu vyšší odměna. Navíc před určením odměny ať pro vedoucího cash-poolingu či ostatní účastníky poolu je nutné taktéž identifikovat a přezkoumat ekonomicky významná rizika spojená s cash-poolingem, jako je např. riziko likvidity (vyplývá z nesouladu mezi splatnostmi kreditních a debetních zůstatků účastníků cash-poolingu) a úvěrové riziko (riziko ztráty vyplývající z neschopnosti účastníků cash-poolingu s debetními pozicemi splatit své závazky a zdali účastníci poolu mají finanční kapacitu k převzetí úvěrového rizika spojeného s dohodou o cash-poolingu), s přihlédnutím ke krátkodobé povaze kreditních a debetních pozic.¹⁸

Informace z funkční analýzy, bankovní jednání a reálně dostupné možnosti pro účastníky poolu mohou být jedinými zdroji o srovnatelných úrokových sazbách pro analýzu převodních cen.

Stanovení tržní úrokové sazby vztahující se na debetní či na kreditní pozici v rámci cash-poolingu rozděluje synergické výhody z něj plynoucí mezi účastníky poolu. Toto stanovení se obvykle provádí až po odečtu odměny pro vedoucího cash-poolingu. Navíc, jak již bylo zmíněno, výše odměny jednotlivých členů cash-poolingu vyplývá z provedené důkladné funkční analýzy a ze skutečnosti, že všichni účastníci poolu budou mít z ujednání (tj. vstupu do poolu) lepší prospěch (ať přímo ve srovnání úrokových sazeb, tak v případě jiných plynoucích výhod) nežli v případě neexistence dohody. Navíc informace z funkční analýzy, bankovní jednání a reálně dostupné možnosti pro účastníky poolu mohou být jedinými zdroji o srovnatelných úrokových sazbách pro analýzu převodních cen, neboť produkt cash-poolingu není využíván nezávislými subjekty.¹⁹

¹⁶ Dle OECD. (2022). Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations. Online. Paříž: OECD, 2022. Dostupné z: www.oecd.org/publications/oecd-transfer-pricing-guidelines-formultinational-enterprises-and-tax-administrations-20769717.htm.

¹⁷ Viz výše.

¹⁸ Viz výše.

¹⁹ Viz výše.

Směrnice OECD o převodních cenách taktéž zdůrazňuje, že je nutné zvážit změnu krátkodobé povahy kreditních a debetních pozic na pozici dlouhodobější. Konkrétně zdali nejde spíše o dlouhodobější vklad či termínovaný úvěr nežli o samotný cash-pooling. Jedna z praktických obtíží v takových situacích bude rozhodnutí o tom, jak dlouho by měla být taková pozice považována za součást cash-poolingu, než by mohla být potenciálně považována za něco jiného. Nicméně vzhledem k tomu, že cash-pooling je považován za ujednání týkající se krátkodobého řízení likvidity, bylo by vhodné zvážit, zda je stejný vzorec uplatňován rok co rok, a prověřit, jaká je politika finančního řízení skupiny nadnárodních podniků, a to vzhledem k tomu, že výnos z peněžních zůstatků je klíčovou otázkou finančního řízení s přesahem do daňové oblasti.²⁰

V neposlední řadě, co je nutné v rámci cash-poolingu přesně vymezit, jsou záruky – **křížové záruky**, které jsou zejména u fiktivního cash-poolingu či práva zápočtu mezi účastníky cash-poolingu, které reprezentují ujednání, která nejsou sjednávána mezi nezávislými stranami. V případě jejich existence je nutné zvážit, zdali za tyto záruky je nutné vyžadovat další poplatky. Výsledné posouzení však vždy vyplývá z konkrétní situace a okolností. Směrnice OECD o převodních cenách uvádí, že ... „Každý ručitel poskytuje záruku pro všechny účastníky cash-poolingu, nicméně bez kontroly nad členstvím v cash-poolingu, nad objemem garantovaného dluhu a bez přístupu k informacím o stranách, kterým záruku poskytuje“.

Navíc i ostatní strany poskytují záruky za stejné úvěry, s konečným výsledkem, že ručitel není schopen vyhodnotit své skutečné riziko pro případ selhání některého účastníka cash-poolingu. „Výsledek ujednání o křížových zárukách je vlastně **v podobě formální (implicitní) záruky**, resp. potvrzení, že by bylo na újmu zájmům skupiny nadnárodních podniků, kdyby nepodporovaly vedoucího cash-poolingu a tak, potažmo, i dlužníka. **Za těchto okolností nemusí mít zajištěný dlužník prospěch nad rámec zlepšení své úvěruschopnosti, již lze přičíst implicitní podpoře ostatních členů skupiny, a z toho důvodu není potřeba vyžadovat žádný poplatek** za záruku a jakákoli podpora v případě, že vychází od jiného člena skupiny, by měla být považována za kapitálový vklad.“²¹

20 Viz výše.

21 Viz výše.

22 CHWAŁA, U. a KRZYSZTOF, Ł. (2021): How to Take Intra-Group Financing Forward in Your Organization. In: BAKKER, A., KALE, S. (eds.). Transfer Pricing and Intra-Group Financing (Second revised edition): The entangled worlds of financial markets and transfer pricing, IBFD, 2021.

23 MOERER, O., MAVRODIEV, G., a KALE, S. (2021): Common types of intra-group financing arrangements. In: BAKKER, A., KALE, S. (eds.). Transfer Pricing and Intra-Group Financing (Second revised edition): The entangled worlds of financial markets and transfer pricing, IBFD, 2021.

5. Transfer pricing analýza

Během analýzy převodních cen u cash-poolingových struktur (transakcí) je vhodné zvážit a následně mít řádně zdokumentované následující oblasti:

- ! Úrokové sazby u cash-poolu v rámci kreditního zůstatku / debetního zůstatku včetně případných úprav ve vztahu ke kreditnímu ratingu vedoucího cash-poolingu nebo k různorodým úrovním úvěruschopnosti členů cash-poolingu a rizikům dané jurisdikce.
- ! Případné úpravy srovnatelnosti ve vztahu ke měně cash-poolingové transakce v případě, kdy benchmark je uskutečněn pro jinou měnu.
- ! Funkčně rizikový profil vedoucího cash-poolingu a účastníků cash-poolingu.
- ! Křížové záruky, pokud jsou uzavřeny.
- ! Odměnu a úroveň ziskovosti vedoucího cash-poolingu.
- ! V případě vzniku rizika zacházení se sdružováním benefitů, resp. ztrát.
- ! Identifikaci a zacházení s jinými benefity (výhodami) cash-poolingu a dalšími skupinovými synergiemi.
- ! Ratingový rámec.
- ! Komerční racionalitu jednotlivých členů cash-poolingu včetně reálně dostupných možností.
- ! Skutečný úmysl a chování účastníků cash-poolingu.
- ! Přístup ke strukturálním úvěrovým a kreditním pozicím v rámci cash-poolingu (tj. stanovit maximální kreditní a úvěrový limit v rámci cash-poolingu).
- ! Obecná pravidla cash-poolingu a účel jeho využívání.
- ! Vnitroskupinové smlouvy, včetně těch cash-poolingových s bankami, zahrnující vnitroskupinové vazby.²²

Obecně lze analýzu převodních cen u cash-poolingových transakcí shrnout do čtyř základních kroků:

- 1) První krok: Přesné vymezení cash-poolingových transakcí
- 2) Druhý krok: Přesné vymezení a odměna vedoucího cash-poolingu
- 3) Třetí krok: Stanovení tržních úrokových sazeb a
- 4) Čtvrtý krok: Zajištění sdílení relevantních synergií vyplývajících z cash-poolingu mezi členy cash-poolingu.²³

První krok

Přesné vymezení cash-poolingových transakcí, resp. cash-poolingové struktury bylo detailně vysvětleno v předcházející kapitole 4. Cílem je zejména pochopit podstatu dané transakce, cash-poolingové struktury (tj. o jaký typ jde, případně jakou kombinaci) a ekonomické souvislosti; zahrnutí konkrétních jurisdikcí a členů cash-poolingu; zjištění, zdali je zapojena nezávislá banka či spřízněná banka; uplatnění křížových záruk, pokud byly uzavřeny; určení měny či měn uplatněných v rámci cash-poolingu a stanovení funkčně rizikové profílu vedoucího cash-poolingu a členů cash-poolingu.

Druhý krok

Druhý krok se zabývá přesným vymezením a stanovením odměny vedoucího cash-poolingu, která vychází z jeho funkčně -rizikového profilu. Funkčně rizikový profil vyplývá zejména z posouzení výhod, resp. nevýhod a jejich výše včetně rozdělení těchto výhod/nevýhod mezi členy cash-poolingu. Navíc, jak již bylo řečeno, před určením odměny je nutné taktéž identifikovat a přezkoumat ekonomicky významná rizika spojená s cash-poolingem.

V případě fiktivního cash-poolingu neprovádí vedoucí cash-poolingu více než koordináční nebo zprostředkovatelské funkce ve vztahu k *master účtu*. Oproti tomu v případě reálného cash-poolingu vedoucí cash-poolingu se navíc zabývá jeho každodenním řízením včetně administrace pozic členů cash-poolingu a s tím souvisejícími úrokovými sazbami. Analýza funkcí a rizik, zejména zdali vedoucí cash-poolingu nese a řídí ekonomicky významná rizika cash-poolingu, jako např. kreditní, měnové či riziko likvidity, je důležitá pro stanovení výše odměny. Obecně tedy platí, stejně jako v případě jiných funkčně rizikových profilů, že při výkonu významných funkcí a nesení významných rizik náleží vedoucímu cash-poolingu vyšší odměna.²⁴

Odměna vedoucího cash-poolingu u fiktivního cash-poolingu, resp. kdy jeho funkčně rizikový profil je rutinního charakteru, je v podobě poplatku, zejména fixního úrokového rozpětí, který závisí na velikosti spravovaných úvěrů. Další možností je v podobě kompenzace nesených provozních nákladů ve vztahu k řízení cash-poolingu s kombinací tržní nákladové přírážky, tj. nákladové rentability. U rutinního funkčního profilu vedoucí cash-poolingu vystupuje jako poskytovatel služby.²⁵

Odměna vedoucího cash-poolingu u reálného cash-poolingu, kdy vykonává a nese významné funkce a rizika, by měla vyplývat z úrokového rozpětí mezi kreditními a úvěrovými úrokovými sazbami a případně z podílu na výnosech vyplývajících z realokací synergií vzniklých v rámci cash-poolingu.²⁶ Ve srovnání s odměnou při rutinním funkčním profilu je odměna vyšší.

Třetí krok

Stanovení úrokových sazeb používaných v rámci cash-poolingu musí být v souladu s principem tržního odstupu. Směrnice OECD o převodních cenách uvádí, že v kontextu cash-poolingových struktur by měly úrokové sazby odpovídat krátkodobé podstatě cash-poolingu (zpravidla v rozmezí od denních až po tříměsíční), vyplývat z konkrétní denominované měny cash-poolu (často se využívají referenční sazby, jako např. LIBOR, IBOR atd.) a v neposlední řadě taktéž z neseného kreditního rizika (zpravidla se využívá kreditní rating skupiny či případně pro skupinu tvořící cash-poolingovou strukturu).²⁷ Na základě těchto klíčových indikátorů se často jako zdroj dat využívají databáze Bloomberg Professional nebo Refinitiv Eikon.

Vedoucí cash-poolingu by měl monitorovat aplikované úrokové sazby a aktualizovat je v návaznosti na aplikovaný časový rámec (denní až tříměsíční). V návaznosti na pravidelnou aktualizaci je dosaženo efektivního řízení a případného reflektování vývoje trhu a změn tržních podmínek.

Čtvrtý krok

Sdílení generovaných synergií mezi členy cash-poolingu je poslední významnou částí zhodnocení, a tedy analýzy převodních cen u cash-poolingových struktur. Člen cash-poolingu by *de facto* nevstoupil do této struktury, pokud by nezískal z toho lepší prospěch/výhodu, ať v podobě nižších poplatků / nesených nákladů / administrativních výdajů při řízení jeho peněžních prostředků, a tedy i jeho likvidity či přímo výhodnější úrokovou sazbu nežli v případě neexistence dohody.

Ačkoliv Směrnice OECD o převodních cenách zdůrazňuje nutnost sdílení synergií mezi členy cash-poolingu, jak toho dosáhnout, již kap. X. či případně I. neuvádí.

6. Závěr

Článek cílil na identifikování významných aspektů, na které je potřeba se při analýze převodních cen a stanovení tržních úrokových sazeb zaměřit. Nicméně zajistit dodržení principu tržního odstupu u cash-poolingových struktur, a tedy jednotlivých cash-poolingových transakcí, je nelehký úkol. Zejména pokud zvážíme, že na trhu neexistuje srovnatelná nezávislá transakce, neboť nezávislé subjekty tento typ transakcí nevyužívají, a taktéž různorodé kombinace cash-poolingových struktur v praxi a s tím souvisejících výhod. Nesprávně nastavené úrokové sazby, které se odchyľují od tržní úrokové sazby, a tedy od principu tržního odstupu, mají nezanedbatelné dopady a stejně jako v ostatních případech není radno nevěnovat této oblasti dostatečnou pozornost.

Poděkování

Článek vznikl za podpory Technologické agentury ČR v rámci řešení projektu č. TL05000328 *Stanovení obvyklé ceny u finančních transakcí náhledem principu tržního odstupu*.

Informace o projektu jsou dostupné na webové stránce:

<https://www.prevodni-ceny-ft.cz/> /

²⁴ Viz výše, poznámka 16

²⁵ Viz výše, poznámka 23.

²⁶ Viz výše, poznámka 23.

²⁷ Viz výše poznámka 16 a 23.

ANKETA ZÁKON ROKU

e-Bulletin

Komory
daňových
poradců ČR

5/2022

- / TÉMA VYDÁNÍ: Anketa Zákon roku
- / SERIÁL: Stanovení převodní ceny u finančních transakcí
- / AKTUÁLNĚ: Setkání profesních komor ze zákona
- / OSOBNÍ ROZVOJ: Účinná obrana proti manipulaci

Obsah

Úvodník

Ing. Tomáš Urbášek, LL.M. 1

Aktuálně

Měsíc v kostce 3

Aktuálně z Finanční správy a účetnictví 16

Aktuálně ze zpráv CFE 19

Profesní komory ze zákona opět společně zasedly za jeden pracovní stůl (Radek Neužil) 20

Série podcastů NaDaně přivítala Radima Boháče a Lenku Froschovou 35

Rozhovor

Hana Erbošová a Alena Wágner Dugová (dvojrozhovor) 4

Judikatura

Přeshraniční poskytování služeb mezi společnostmi v koncernu (Tomáš Brandejs) 10

SDEU se vyjádřil k prokazování deklarovaného dodavatele při uplatnění odpočtu DPH 12

Limit pro uplatnění slevy na druhého z manželů lze přesáhnout pouze reálným příjmem 13

Správce daně je vázán rozhodnutím, které již pravomocně rozhodl příslušný orgán veřejné moci 14

Pokud jsou cestovní služby podstatnou částí organizace propagační akce, vztahuje se na ni zvláštní daňový režim 15

Téma vydání

Anketa zákon roku

V anketě Zákon roku zvítězil nový stavební zákon 22

S Františkem Korbelem o stavebním zákonu, vítězi ankety Zákon roku 24

Taxonomie: Co to je a proč ji máme chtít (Tomáš Babáček) 27

Zákon roku pohledem členů nominační rady 28

Daň z příjmů

Daňové hodnoty pro nepeněžní a peněžité příspěvek na stravování v roce 2022 (Ivan Macháček) 30

Správa daní

Stanovení převodní ceny u finančních transakcí, část IV. – významné aspekty týkající se aplikace principu tržního odstupu u cash-poolingových struktur (Veronika Solilová, Michal Ištok) 36

Kryptoměny

Několik aktuálních postřehů ohledně nařízení o crowdfundingu 44

Ostatní

Novinky z oblasti české a evropské regulace finančních institucí (Ondřej Havlíček, Matěj Šarapatka) 46

Osobní rozvoj

Účinná obrana proti manipulaci? Máte ji k dispozici! (Hana Vykoupilová) 52

Elektronický měsíčník

Komora daňových poradců České republiky

Kozí 4, 602 00 Brno, tel.: +420 542 422 311

IČO: 44995059

moje.kdpcr.cz

www.kdpcr.cz

e-mail: kdpcr@kdpcr.cz

Vydávání povoleno Ministerstvem kultury ČR

pod číslem E 22060

ISSN 1211-9946

Toto číslo vyšlo 4. 5. 2022,

datum uzávěrky: 2. 5. 2022.

Nakladatelsky a redakčně zajišťuje společnost

IMPAX, spol. s r. o.

Vedoucí redaktor: Mgr. Jaroslav Kramer

Redakce: Eliška Voplakalová, David Mařík, Sára Labajová

Články neprocházejí recenzním řízením. Články obsahují názory autorů, které se nemusí shodovat se stanovisky KDP ČR.

Udělení souhlasu: Autor poskytnutím rukopisu dává redakci souhlas s rozmnožováním, rozšiřováním a sdělováním příspěvku na webových stránkách KDP ČR, v právních informačních systémech a na internetových portálech spolupracujících s KDP ČR.

Ilustrační fotografie Shutterstock.com a Pixabay.com, není-li uvedeno jinak.

Objednávky inzerce na inzerce@impax.cz

nebo tel. +420 244 404 555, +420 606 404 953.

Mediakit a další informace na www.impax.cz.